

Športová korupcia

Anotácia: Nové skutkové podstaty trestného činu športovej korupcie postihujú vytváranie vplyvu prostredníctvom úplatkov na priebeh a výsledok športových súťaží. Vzhľadom na široký výklad pojmu obstarávanie vecí všeobecného záujmu tak v Českej republike, ako aj na Slovensku bolo možné aj doposiaľ subsumovať také korupčné konania aj pod skutkové podstaty podľa § 329 a § 333 TZ. Nové skutkové podstaty trestného činu však nepokrývajú všetky korupčné konania súvisiace so športom.

Kľúčové slová: športová korupcia, verejný záujem, všeobecný záujem.

Úvod do problematiky

Korupcia v športe je starý a celkom prirodzený fenomén vzhľadom na masový záujem o pasívne sledovanie športových súťaží ako novodobých gladiátorských bitiek, resp. s tým súvisiace finančné záujmy marketingových, stávkových a iných spoločností.

Medzi príčiny a podmienky korupcie v športe môžeme zaradiť nasledujúce faktory: 1. Šport je jednou z oblastí, v ktorých je možné neprípustným ovplyvňovaním rozhodovacích procesov získať neoprávnenú finančnú výhodu. Lenže rozhodovanie tu nie je ako pri korupcii v iných oblastiach založené na racionalite, ktorej správnosť a zákonnosť možno testovať, ale je založené na individuálnom výkone športovca, resp. športového rozhodcu, ktorý závisí od prehľadnosti a rýchlosti športovej súťaže, sústredenosti a iných premenných, ktoré ako faktory môžu objektívne kolísať. Týmto je často jednoduché korupčné kontrakty zakryť. 2. Profesionálny šport je spojený s nadštandardným financovaním a vidina parazitovania napr. na obratoch a ziskoch stávkových spoločností je mimoriadne lákavá. 3. Nejasnosti financovania a množstvo neformálnych platieb najmä v súvislosti s činnosťou menších klubov prispievajú k prípadom, ako je prijímanie provízií za umožnenie trénovať mladým hráčom¹. K tomu pristupuje uzavretosť športového sveta, často deklarovaná nutnosť riešenia problémov športu výlučne v rámci športovej (futbalovej) rodiny, čo možno dať do súvisu s vnímaním štruktúr organizovaného zločinu (mafie), ktoré sa často označujú za rodinu².

Trestný čin športovej korupcie

Hoci, ako sme uviedli, nejde v prípade športovej korupcie o nový fenomén, z pohľadu slovenského trestného práva je športová korupcia najnovším trestným činom pozostávajúcim zo zväzku zrkadlovo obrátených špeciálnych skutkových podstat prijímania úplatku a podplácania, tento raz v súvislosti s **vytváraním vplyvu na priebeh alebo výsledok súťaží**³. Pojem súťaž⁴ ako aj iné pojmy súvisiace s aplikáciou tohto trestného činu objasňuje zákon o športe⁵. Korupcia v športe, teda tzv. *match fixing*, nie je nový jav rovnako ako jej problém s právnou kvalifikáciou.

¹ Pozri nižšie prípad Vladimíra Růžičku.

² Pozri bližšie: BUREŠ, R., LACHMANN, M. Sport a korupce. In *Média, sport a jejich role v aktivním životním stylu*. UK FTVS Praha, 2008. s. 5.

³ § 336b Trestného zákona (TZ) č. 300/2005 z. z. v znení neskorších predpisov: „(1) Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa sľúbi, ponúkne alebo poskytne úplatok inému, aby konal alebo sa zdržal konania tak, že ovplyvní priebeh súťaže alebo výsledok súťaže, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok, aby konal alebo sa zdržal konania, a tak ovplyvnil priebeh alebo výsledok súťaže.“

⁴ Súťažou sa podľa § 3 písm. g) zákona o športe myslí „organizované vykonávanie športu podľa pravidiel určených športovou organizáciou, ktorého cieľom je dosiahnutie športového výsledku alebo porovnanie športového výkonu“.

⁵ Zákon č. 440/2015 Z. z. o športe a doplnení niektorých zákonov, účinný od 1. januára 2016.

Vzhľadom na právnu účinnosť nových ustanovení od 1. januára 2016 sa úvahy o kvalifikácii podľa všeobecných základných skutkových podstát alebo skutkových podstát vyžadujúcich znak obstarávanie vecí všeobecného záujmu v predkladanom článku budú týkať prípadov, ktoré **z časového alebo vecného hľadiska nespádajú** pod nové skutkové podstaty trestného činu (TČ) športovej korupcie.

Za objekt tohto TČ sa považuje záujem na úplatkami neovplyvnenom priebehu a výsledku súťaží. V súlade s § 2 zákona o športe môžeme tiež konštatovať, že objektom predmetného TČ je záujem na ochrane integrity športu, pričom integritou športu sú „*princípy zaručujúce prirodzenú neistotu a nepredvídateľnosť priebehu a výsledku súťaže a rovnaké pravidlá a podmienky pre účastníkov súťaže pred začiatkom súťaže a počas celého priebehu súťaže*“⁶.

Ako sa športová korupcia kvalifikovala doteraz?

V spojitosti s možnou kvalifikáciou športovej korupcie ako prijímania úplatku (resp. podplácania) v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu by sme poukázali na stanovisko Najvyššieho súdu Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, ktorý kladne hodnotí naplnenie znaku súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu v prípade konania futbalového rozhodcu, ktorý prijal úplatok v súvislosti so svojou rozhodcovskou činnosťou vo futbalovom zápase⁷. Pripomíname však, že toto stanovisko pochádza z obdobia, keď aj z dnešného pohľadu typicky privátne činnosti boli považované za obstarávanie vecí všeobecného záujmu. V prospech kvalifikácie športovej korupcie ako korupcie v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu hovorí aj dôvodová správa k návrhu zákona o športe⁸, keď ju zaraďuje k tzv. bežnej korupcii. V ČR je však k dispozícii novšie rozhodnutie z roku 2010⁹, podľa ktorého v prípade korupcie osoby nominovanej ako rozhodcu ligových futbalových zápasov, aby požadovaným spôsobom ovplyvnil výsledok zápasu, je daný súvis s obstarávaním vecí všeobecného záujmu v zmysle §§ 329 a 333. Toto rozhodnutie nadviazalo na rozhodnutie Nejvyššího soudu ČR z roku 2006 a dve rozhodnutia z roku 2007. **Podľa stanoviska obvineného** v druhom uvedenom prípade z apríla 2007¹⁰ je označenie športovej súťaže za vec verejného záujmu vzhľadom na záujem divákov **neprimeraným zoštatňovaním športu**; ďalej uviedol, že uplatnenie trestnoprávnej represie je v tomto prípade neprimeraným zásahom štátu do dobrovoľných združení, resp. ich problémov, ktoré si združenia majú vyriešiť interne. K záujmu verejnosti ešte dodal, že spokojnosť divákov s výsledkom alebo priebehom súťaže je ich vlastnou záležitosťou a úlohou štátu nie je zabezpečovať túto spokojnosť prostriedkami trestného práva. V inom prerokúvanom prípade z novembra 2007¹¹ poukazoval obvinený na nenaplnenie objektu TČ prijímania úplatku a podplácania, keďže pojem všeobecný záujem podľa neho v sebe neabsorbuje aj ochranu vzťahov v rámci subjektov kreovaných na základe združovacieho práva. Spochybňuje tak tradičný široký výklad pojmu obstarávanie vecí všeobecného záujmu vzťahujúci sa nielen na činnosť orgánov verejnej moci, ale aj na uspokojovanie potrieb spoločnosti, resp. väčšiny spoločnosti v oblasti materiálnej, sociálnej a kultúrnej. Takýto výklad zahŕňajúci aj športovú činnosť je extenzívny a v neprospech obvineného. Obvinený tak poukazuje na (z jeho pohľadu) neprípustný verejnoprávny zásah do súkromnoprávných vzťahov¹².

⁶ § 3 písm. j) zákona o športe.

⁷ Tento prípad odlišuje napr. od situácie, keď brankár prevzal peniaze za podpísanie prestupu do iného klubu, kde súvislosť s obstarávaním vecí všeobecného záujmu nemožno vidieť. Zpráva trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR z 26. 1. 1988. s. 170, publikovaná ako R 16/1988.

⁸ Dôvodová správa k návrhu zákona o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=5693> [navštívené 12. 2. 2016].

⁹ TpR 2010, č. 5

¹⁰ Uznesenie Nejvyššího soudu ČR vo veci 8 Tdo 396/2007 z 11. apríla 2007.

¹¹ Uznesenie Nejvyššího soudu ČR vo veci 6 Tdo 1297/2007 z 29. novembra 2007.

¹² Obvinený svoje tvrdenia ďalej doplnil: „Fotbalový svaz nepožíva statusu věci obecné a nemůže existovat obecný zájem na tom, jakým způsobem se mají chovat aktéři fotbalového utkání. ... Stát nemá *ex lege* povinnost dohlížet na

Nejvyšší soud ČR túto argumentáciu vo všetkých prerokúvaných prípadoch odmietol a okrem poukazu na tradičnú judikatúru k pojmu obstarávanie vecí všeobecného záujmu pripomenul aj záväzok stíhať korupciu v súkromnom sektore na základe čl. 7 a 8 Trestnoprávneho dohovoru o korupcii¹³. Pripomíname, že táto sa postihuje v ČR najmä rozšíreným výkladom pojmu obstarávanie vecí všeobecného záujmu¹⁴, ako aj druhou alineou¹⁵ základných skutkových podstát TČ prijetí úplatku a podplácaní, zatiaľ čo na Slovensku spadá najmä pod všeobecné základné skutkové podstaty podľa §§ 328 a 332, čiastočne však aj pod skutkové podstaty vyžadujúce súvislosť s obstarávaním vecí všeobecného záujmu. Nejvyšší soud sa v prvom rozoberanom prípade (z apríla 2007) stotožnil so závermi odvolacieho súdu, že „*provozování fotbalového utkání v rámci první ligy je ... obchodní činnost ... fotbalová utkání se konají za účasti diváků, kteří musí zaplatit stanovenou částku za vstup na stadion a tyto finanční prostředky ze vstupného jsou pak příjmem fotbalového klubu ... další obchodní činnost provozovanou kluby v průběhu utkání, dále výtěžky ze sázek sázkových společností, příjmy televizních společností. ... tato samotná obchodní činnost bezprostředně souvisí se sportovními výsledky klubů a zjevně byla i jedním z důvodů, pro který se funkcionáři klubů rozhodli ovlivnit výsledek utkání v nyní posuzovaném případě*“¹⁶. Dodávame, že takéto odôvodnenie jednoznačne poukazuje na definíciu obstarávania vecí všeobecného záujmu, ktorá bola v ČR rozšírená *ex lege* (pozn. č. 14) a ktorou v podmienkach SR argumentovať nemožno. Ďalej súd zdôrazňuje, že pre kvalifikáciu činnosti ako vecí všeobecného záujmu je rozhodujúci charakter danej činnosti, nie právne postavenie subjektu, ktorý tú činnosť vykonáva; to zodpovedá uprednostňovaniu objektívneho prvku pred subjektívnym v konštruovaní skutkových podstát TČ korupcie tak v ČR, ako aj v SR. Súd uplatňuje aj argumentáciu¹⁷, ktorej kostra kopíruje všeobecne súdnu praxou

dodržování pravidel, která si občanská sdružení určí pro svou činnost a k jejichž dodržování se interně zaváží jejich členové. Nedošlo-li k porušení zákona při konstrukci pravidel občanského sdružení nebo v rámci realizace jeho činnosti, tak sám fakt, že dochází k porušení těchto pravidel, neopravňuje stát k jakékoliv aktivitě, i kdyby se toto porušení zdálo jakkoliv nespravedlivé anebo pohoršující.“ Tamtiež.

¹³ Oznamenie MZV a EZ SR 375/2002 Z. z.

¹⁴ Ust. § 334 ods. 3 zákona č. 40/2009 Sb., Trestný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej český TZ): „*Za obstarávání věci obecného zájmu se považuje též zachovávaní povinností uložené právním předpisem nebo smluvně převzaté, jejímž účelem je zajistit, aby v obchodních vztazích nedocházelo k poškozování nebo bezdůvodnému zvýhodňování účastníků těchto vztahů nebo osob, které jejich jménem jednají.*“

¹⁵ Korupciu v súkromnom sektore však postihuje aj druhá alínea TČ prijetí úplatku a podplácaní: Podľa § 331 ods. 1 českého TZ: „*Kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek, nebo kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta nebo zákazem činnosti.*“

Podľa § 332 ods. 1 českého TZ: „*Kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, nebo kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.*“

¹⁶ Uznesenie Nejvyššího soudu ČR vo veci 8 Tdo 396/2007 z 11. apríla 2007.

¹⁷ „*Pro vymezení pojmu obecného zájmu by se mělo brát do úvahy, jakým způsobem se fotbal, fotbalová utkání a soutěže pořádané na různých úrovních projeví navenek a jak dalece působí na chování a vnímání našich občanů, a to zvláště fotbalových fanoušků. V tomto smyslu lze toto působení rozdělit do oblastí sportovní, ekonomické a kulturně osvětové...“ Tieto aspekty, ktoré súd zdôrazňuje, napĺňajú kvalitatívny znak dôležitosti a zásadnosti uspokojovaných potrieb pod bodom c) (pozri časť práce Rozbor ústredného pojmu (obstarávanie vecí všeobecného záujmu)). „... Z tohoto rozčlenění významu fotbalu má mít samozřejmě největší vliv jeho sportovní funkce, která je patrná již z toho, že fotbal je nejmasovějším sportovním odvětvím celosvětového charakteru. Díky tomu se mu věnují jak aktivně, tak i pasivně milióny lidí a sledování sportovních utkání se bavi pravidelně i v naší republice statisíce diváků.“ Súd tu zdôrazňuje významnosť pre väčšinu spoločnosti – kvantitatívny znak pod bodom b) (pozri časť práce Rozbor ústredného pojmu (obstarávanie vecí všeobecného záujmu)) „... Právě tato sledovatost se odráží nejen v popularitě tohoto sportu jako takového, ale je důležitým a významným ekonomickým fenoménem, který, je důležitým ekonomickým zdrojem mnoha subjektů, ať již marketingových, mediálních nebo reklamních společností, či sázkových kanceláří atd., které jsou svými příjmy významně navázány na obecné působení fotbalových soutěží a především na jejich výsledky, a v jejich zájmu rozhodně je, aby právě tyto soutěže probíhaly spravedlivě a nebyly ovlivňovány jednotlivci vedenými snahou mít na nich osobní užitek a nedovolený prospěch. Je tak zřejmé, že*

uznávanú definíciu obstarávania vecí všeobecného záujmu, ktorá pokrýva okrem činnosti orgánov verejnej moci aj činnosť iných subjektov pri uspokojovaní dôležitých záujmov materiálnych, sociálnych, kultúrnych (kvalitatívny prvok definície), ktoré sa týkajú celej spoločnosti alebo väčšiny spoločnosti (kvantitatívny prvok definície), pričom nejde o individuálny záujem. Táto argumentácia je vzhľadom na konštantnú platnosť judikatúry od 70-tych rokov a zákonné nerozširovanie pojmu **validná aj v SR**, so zreteľom na všeobecný význam uspokojovaných potrieb a okruh dotknutých subjektov – väčšinu spoločnosti.

V druhom prípade z novembra 2007 sa súd stotožňuje s tvrdeniami nižších inšancií, že šport (konkrétne futbal) je významným prvkom v osobnostnom rozvoji a výchove mladej generácie, čo sa týka starostlivosti o fyzickú stránku, ale najmä podporovania čestného správania. Zároveň sa opiera aj o argument masovosti záujmu o športové súťaže a s tým súvisiacich aktivít (médiá, reklama, prevádzka športovísk). Súd sa tiež stotožňuje so záverom, že organizovaný šport sa dotýka veľkej časti ľudí, počnúc športovcami samotnými, ďalej športovými funkcionármi až po masu divákov, a ak výsledok súťaží nemá závisieť od samotných športových výkonov, prichádza k negácii podstaty športu a jeho znehodnoteniu v očiach verejnosti. Tým zdôrazňuje naplnenie kvantitatívneho prvku definície obstarávania vecí všeobecného záujmu¹⁸.

Pripúšťame, že využitím argumentácie najmä z apríla 2007, z ktorej možno odvodiť schému definície obstarávania vecí všeobecného záujmu, by súd mohol korupciu v športe označiť za korupciu v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu **nielen v ČR, ale aj v SR**. Problémom však je skutočnosť, že uvedené rozhodnutia sa vzťahujú na futbal ako mimoriadne

fungování fotbalu a provozování s ním spojených aktivit má důležitý celospolečenský a ekonomický dopad pro nikoliv zanedbatelnou část fyzických a právnických osob, které jsou na jeho fungování finančně závislé.

Vedle těchto zcela zřejmých a významných funkcí fotbalu jako takového nelze podceňovat ani další celospolečensky důležitý efekt, jímž je jeho výchovný vliv, jímž působí na vytváření veřejného mínění a formování morálních základů zejména u mladé generace... je nutné využít nejen jeho hráčů, ale i další osoby, které jej reprezentují k tomu, aby mohli být kladnými vzory a jít příkladem mládeži nejen osobními vlastnostmi, ale i chováním. Je proto v zájmu nejen všech lidí, kteří se o fotbal zajímají nebo na něm jsou jinak zainteresováni, ale i celé společnosti, aby právě ty osoby, jejichž povinností je dbát na správný a korektní průběh utkání, byly morálně na výši a zaručovaly regulérní průběh této hry. Právě masové působení fotbalu, jakožto sportu, u něhož je dán obecný předpoklad fair play, by mělo vést k pozitivní motivaci zejména mladé generace, a jeho prostřednictvím k spoluutváření základních morálních pravidel pro rovné a čestné vztahy.

*S ohledem na uvedené důvody je nutné fotbal považovat za fenomén, který se jako jeden z nejrozšířenějších a nejlidovějších sportů podílí z pohledu občanů, ale i státu na obecně významných, a celospolečenských otázkách. Nelze proto zužovat v souvislosti s ním výklad pojmu „obecného zájmu“ pouze na okruh vnitřních vztahů ve fotbalové organizaci a působení fotbalových klubů jako takových, ale je nutné vycházet i ze všech shora rozvedených ekonomických a kulturně společenských hledisek, do nichž je třeba zařadit i historický význam sportu jako stimulu v rámci společensko-politického vývoje.“ **Podotýkame, že tu súd zdôrazňuje prekročenie hraníc individuálnych záujmov (fungovanie občianskych združení) smerom k všeobecným záujmom (vplyv na celú spoločnosť), hoci by mohlo ísť o súkromné záujmy.***

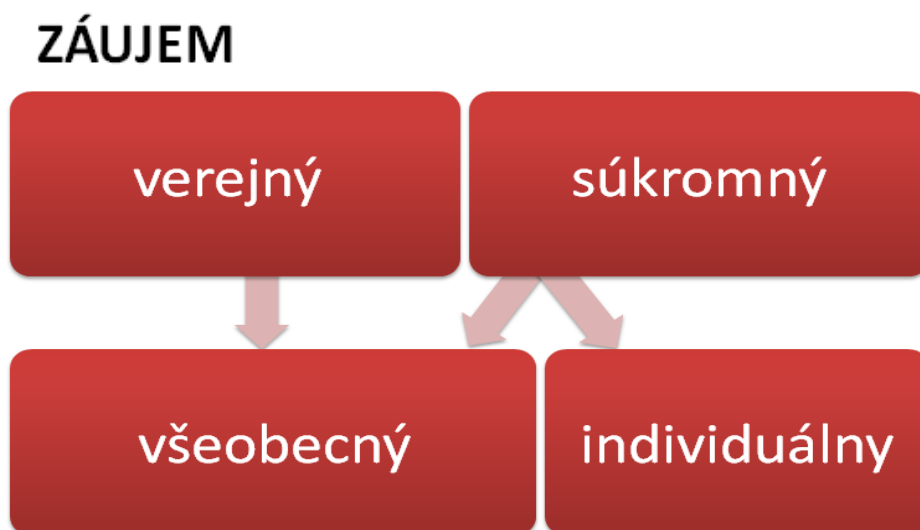
*„... Na základě těchto úvah a právních závěrů Nejvyšší soud shledal, že fotbalové soutěže je nutné vnímat jako záležitost celé společnosti, a proto, s ohledem na roli, kterou ve vnímání velké části veřejnosti fotbal a fotbalová utkání zaujímají, je potřebné dbát na jejich regulérnost a řádný průběh tak, aby nedocházelo k vědomému ovlivňování a zmanipulování výsledků utkání, zejména vrcholných soutěží, na nichž je ekonomicky zainteresována řada subjektů, ... Činnost fotbalových rozhodčích, kteří vědomě ovlivňují výsledky hry, na jejíž řádný průběh mají dohlížet, je nutné považovat za „obstarání věci obecného zájmu“ ve smyslu ustanovení § 160, § 161 a násl. tr. zák.“
Tamtiež.*

¹⁸ Nejvyšší soud doplňa: „Nelze tudíž souhlasit s tvrzením obviněného Ing. L. M., že z hlediska regulérnosti fotbalového zápasu, byť by byla jakkoliv porušena, jde o ryze soukromé zájmy omezené skupiny osob. Smyslem organizování soutěží výkonnostního sportu je dosáhnout co nejlepších sportovních výkonů či výsledků (sportovci, sportovními družstvy). Objektivní rozhodování rozhodčího při utkání fotbalové soutěže je jedním z jejich předpokladů s dopady i na další příkladmo zmíněné oblasti, které se sportem úzce souvisejí, a tudíž tuto činnost je nutno považovat za obstarávání věci obecného zájmu“. Uznesenie Nejvyššieho soudu ČR vo veci 6 Tdo 1297/2007 z 29. novembra 2007.

populárny šport. V našich zemepisných šírkach sa mu, bezpochyby, v popularite vyrovná aj ľadový hokej. **Otázne však je, či by súd mohol konštatovať naplnenie skúmaných znakov pojmu obstarávanie vecí všeobecného záujmu aj pri iných (menej populárnych) druhoch športu**, a teda aj preto je zavedenie nového TČ adekvátne.

V ČR nie je teda zaradenie športovej korupcie ku korupcii v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu natoľko sporné, pretože tento všeobecný záujem na základe judikatúry, ale navyše aj *ex lege* (§ 334 ods. 1 českého TZ¹⁹) aj niektoré súkromné záujmy. Hoci podľa názoru Ústavného súdu SR²⁰ je pojem všeobecný záujem na ústavnej úrovni stotožnený s pojmom verejný záujem, v skutočnosti je možné vzhľadom na judikatúru trestných súdov konštatovať, že výklad v Slovenskej republike i Českej republike je rovnaký v tom, že **všeobecný záujem je širší ako verejný záujem**, pričom pod seba subsumuje aj niektoré súkromné záujmy (napr. aj poskytovanie zdravotnej starostlivosti alebo činnosť komoditnej burzy, ktorá je akciovou spoločnosťou²¹).

Schéma: Rozpínanie všeobecného záujmu aj na oblasť niektorých súkromných záujmov²².

Isté je, že výkon športu je postavený na čisto súkromnoprávných vzťahoch a zaradovanie výkonu športu pod obstarávanie vecí všeobecného záujmu spôsobuje **len ďalšiu eróziu tohto pojmu**, čím sa stáva neuchopiteľným. Otázne je, či sú športové vzťahy natoľko spoločensky zásadné a kľúčové, že si zaslúžia natoľko zvýšenú ochranu, isté však je, že vec sa týka **prinajmenšom väčšiny spoločnosti vzhľadom na zainteresovanosť fanúšikov, tipujúcich, stávkových kancelárií** a pod. Podmienka kvantitatívnosti je v tomto smere podstatne bezproblémovjšie splnená, keďže adresátom športu sú tieto široké skupiny, zatiaľ čo adresátom pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti je jednotlivec alebo určitá skupina jednotlivcov, ak korupcia súvisí s uprednostňovaním pacientov. Celá verejnosť je v oboch prípadoch dotknutá v zmysle poškodenia dôvery v integritu rozhodovania osôb, ktoré zastávajú dané posty, ale tento

¹⁹ Toto ustanovenie je *per se* z hľadiska športovej korupcie nepodstatné, ale slúži ako dôležité výkladové pravidlo pre pojem všeobecný záujem.

²⁰ Nález Ústavného súdu SR vo veci I. ÚS 402/2008 z 1. apríla 2009.

²¹ Pozri rozsudok Špecializovaného trestného súdu vo veci 4T/46/2015 z 18. novembra 2015.

²² K všeobecnému záujmu je opozitom individuálny záujem a k verejnému záujmu je opozitom súkromný záujem. Preto nie je protirečivé, ak je určitý záujem označený ako všeobecný a zároveň aj ako súkromný.

jav sa týka korupcie v jej podstate a nie je špecifikom korupcie v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu.

V podmienkach Slovenskej republiky nie je k dispozícii veľa súdnych rozhodnutí týkajúcich sa korupcie v športe, ale na podporu tvrdení o právnej kvalifikácii tohto konania môžeme spomenúť rozhodnutie Špecializovaného trestného súdu vo veci 1T/3/2011, z ktorého je jasné, že prijímanie plnenia zo strany rozhodcov by sa malo kvalifikovať ako prijímanie úplatku podľa § 329 TZ²³.

Hoci na základe uvedeného by o právnej kvalifikácii dôvodné pochybnosti vznikali nemali, zákonodarca na Slovensku sa kreovaním špeciálnych skutkových podstát športovej korupcie chce vyhnúť polemikám o subsumovaní korupcie pri súťažiach pod oblasť korupcie v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu. **Nazdávame sa, že skutky subsumovateľné pod TČ športovej korupcie bolo možné postihovať podľa ustanovení tretieho dielu ôsmej hlavy aj v čase pred účinnosťou novely, teda do 31. 12. 2015. V tomto zmysle sa vynára otázka nadbytočnosti nového ustanovenia § 336b TZ. Ustanovenia § 329 a 333 TZ však majú potenciál uplatniť sa vtedy, keď pôjde o korupciu v súvislosti so športom, ktorá však nesúvisí s ovplyvňovaním priebehu alebo výsledku súťaže.**

Určitém špecifikom týchto skutkových podstát je skutočnosť, že na rozdiel od prijímania úplatku a podplácania sú tu **trestné sadzby** za pasívnu a aktívnu formu korupcie **vyrovnané**. Zákonodarca²⁴ to zdôvodňuje tým, že špecifikom športovej korupcie je skutočnosť, že aktivita vychádza vždy od podplácajúceho. Prijímajúcej strane tak pri uplatnení ustanovenia § 336b TZ hrozí nižšia trestná sadzba než uplatnením ustanovenia § 329 TZ (jeden rok až päť rokov verus tri roky až sedem rokov), opačne je to pri podplácaní, ktoré sa uplatnením § 336b trestá prísnejšie než pri § 333 (jeden rok až päť rokov verus šesť mesiacov až tri roky). Tento argument však **ignoruje fakt, že je to práve športovec v úlohe prijímajúceho, kto využíva (zneužíva) svoj status**, čo je rovnaké ako pri bežnej korupcii. Iná situácia nastáva pri prijímaní úplatkov zo strany športových rozhodcov (delegátov zväzov, funkcionárov športových organizácií) v kvalifikovanej skutkovej podstate, ktorým hrozí vyšší trest než uplatnením § 329, a to vo výmere štyroch až desiatich rokov.

Formy korupcie v športe

Skutková podstata TČ postihuje ovplyvňovanie priebehu súťaží alebo výsledku súťaží. Toto ovplyvňovanie sa uskutočňuje prostredníctvom **vplývania úplatkami buď na rozhodcov súťaží, funkcionárov športových zväzov a iných organizácií, alebo na samotných hráčov**. Pri ovplyvňovaní rozhodcov súťaží je situácia jasná: podplácajúci poskytuje rozhodcovi alebo s vedomím rozhodcu inej osobe úplatok za protiplnenie, ktorým je odklonenie sa od rozumného, správneho, spravodlivého rozhodovania, najmä však od rozhodovania v súlade s pravidlami platnými pre daný druh športu na danej úrovni, čo má smerovať k ovplyvneniu priebehu súťaže (napr. k vylúčeniu hráča) alebo výsledku súťaže (zabezpečenie výhry, prehry jednej zo strán, resp. remízy). Druhým variantom ovplyvňovania priebehu (resp. výsledku) súťaží je podplácanie hráčov, ba celých športových klubov. Korupciou však môže byť len také **poskytovanie plnení, ktoré smeruje k zhoršeniu vlastných výsledkov v súťaži**, nie k zlepšeniu vlastných výsledkov, keďže tým by sa postihovalo konanie, ktoré je žiaduce a všeobecne akceptované – motivovanie k čo najlepším športovým výkonom. Je diskutabilné, či korupciou môže byť aj poskytnutie plnenia hráčovi za to, že počas súťaže úmyselne spôsobí faulom ublíženie na zdraví protihráčovi, ktoré

²³ Vzhľadom na dôkaznú núdzu, či sa skutky stali, boli obžalovaní oslobodení spod obžaloby. Prokuratúra však také konanie kvalifikovala podľa § 329 TZ, o čom pochybnosti nevznikli. Pozri rozsudok Špecializovaného trestného súdu v Pezinku vo veci 1 T 3/2011 z 19. marca 2013.

²⁴ Dôvodová správa k návrhu zákona o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=5693> [navštívené 12. 2. 2016].

spôsobí neschopnosť pokračovať v hre, resp. nastúpiť v nasledujúcich zápasoch, následkom čoho sa výsledky tohto mužstva negatívne ovplyvnia. Korupcia by tu prichádzala do úvahy v súbehu s TČ ublíženia na zdraví zavineným úmyselne. Od korupcie je potrebné **odlíšiť** prijímanie plnení zo strany hráčov, ktoré **patria do rámca ich odmeňovania, resp. od plnení, ktoré sú sponzorskými darmi pre hráča**. Tieto plnenia nie sú spojené s protiplnením v podobe ovplyvnenia priebehu, resp. výsledku súťaží. Protiplnením od hráča je výkon jeho športovej činnosti či pri sponzoringu je protiplnením reklamná činnosť pre daného sponzora. Na základe zmlúv o výkone športovej, resp. reklamnej činnosti je plnenie poskytované športovcovi odmenou za túto činnosť, na ktorú má právny nárok, preto **pojmovo nemôže ísť o úplatok**. Takéto odôvodnenie vylúčenia protiprávnosti má význam, ak by sme považovali výkon športu za obstarávanie vecí všeobecného záujmu, pretože pri skutkovej podstate podľa § 329 sa nevyžaduje porušenie povinností. Avšak špeciálne ustanovenie TČ športovej korupcie **predpokladá ovplyvnenie priebehu alebo výsledku súťaže, k čomu pri sponzoringu alebo odmeňovaní športovca neprichádza** a už len tým je vylúčené vyvodzovanie trestnej zodpovednosti bez ohľadu na naplnenie pojmu úplatok. Naopak, ak by sa skutková podstata (podľa § 329 TZ), ktorá postihuje prijímanie plnení za správnu a zákonnú činnosť, vzťahovala aj na športovca (ako napr. v Rakúsku), a tak je potrebné skúmať naplnenie pojmu úplatok v tom zmysle, že napr. na sponzorský príspevok pre športovca je právny nárok (čiže nie je úplatkom) vtedy, keď je protiplnením poskytovaná reklama (napr. nápismi na dresoch), pričom skúmaniu podlieha úmernosť sponzorského hodnotu reklamy²⁵. Ak by hodnota sponzorského bola v porovnaní s hodnotou reklamy neprimerane vysoká, mohlo by ísť o úplatok.

Nazdávame sa, že skutková podstata nepokrýva **ovplyvňovanie výberu hráčov** (najmä detí) do klubov, pretože výber, ktorému hráčovi bude umožnené trénovať a ktorému nie²⁶, nepredstavuje priame ovplyvnenie priebehu alebo výsledku súťaže a tieto znaky by bolo potrebné vykladať mimoriadne extenzívne. Do úvahy by však prichádzalo **kvalifikovanie podľa skutkových podstát postihujúcich korupciu v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu**, ak si myslíme, že všeobecná a úplatkami neovplyvnená prístupnosť tréningu mladých hráčov je významným kultúrnym záujmom spoločnosti, ktorý sa týka aspoň väčšiny ľudí a nejde len o individuálne záujmy; **alebo podľa všeobecných základných skutkových podstát** (výber hráčov nie je obstarávaním vecí všeobecného záujmu) spojených s porušením povinností vyplývajúcich zo statusu osoby podľa §§ 328 a 332, keďže povinnosťou osôb zodpovedných za výber je rozhodovanie podľa talentu uchádzačov a ich fyzických predpokladov.

Záver

V súvislosti s TČ športovej korupcie sa zamýšľame nad potrebou týchto špeciálnych ustanovení, resp. nad **možnosťou subsumovať tento negatívny fenomén pod pojem obstarávanie vecí všeobecného záujmu**. Takáto kvalifikácia je podstatne jednoduchšie odôvodniteľná v Českej republike vzhľadom na rozšírený výklad pojmu obstarávanie vecí všeobecného záujmu *ex lege* i judikatúrou, čo má za následok, že je všeobecne uznávaným faktom, že všeobecný záujem v sebe zahŕňa aj niektoré súkromné záujmy. V ČR však judikatúra

²⁵ MAREK, E., JERABEK, R., MAREK, G.: *Korruption hat im Sport keinen Platz*. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung 2014, s. 19 ISBN: 978-3-214-01119-2.

²⁶ Z páchania popísaného konania bol na základe medializovaných informácií a zverejneného videa podozrivý bývalý tréner českej národnej hokejovej reprezentácie Vladimír Růžička. Obvinený však bol zo sprenevery, nie prijímania úplatku. „*Růžičkova obhajoba peníze vydávala za sponzorský dar pražskému klubu na vybavení zázemí starého vršovického stadionu. Kouč hovořil rovněž o půjčce. ... Peníze, které měla na účtě Růžičkova manželka, nakonec dlouholetý slávistický šéf vrátil Palaščákovi. Tím pádem podle Jiřího Jehličky, šéfa Protikorupnilinka.cz, jenž trestní oznámení podal naplnil skutkovou podstatu zpronevěry.*“

Článok na Idnes.cz: *Policie obvinila trenéra Růžičku ze zpronevěry, hrozí mu až pět let*. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/policie-obvinila-trenera-ruzicku-ze-zpronevery-ftv-/domaci.aspx?c=A160127_114811_domaci_bur navštívené 11. 2. 2016.

explicitne zahŕňa prinajmenšom výkon futbalu pod tento pojem vzhľadom na naplnenie kvantitatívnych i kvalitatívnych znakov, čo dokazujeme rozborom odôvodnenia súdneho rozhodnutia. V Slovenskej republike prichádza do úvahy rovnaká kvalifikácia vzhľadom na podobne široký výklad všeobecného záujmu v rozhodovacej činnosti Špecializovaného trestného súdu. Všeobecný záujem tak zahŕňa aj niektoré súkromné záujmy, teda aj záujmy v oblasti športu. Znenie skutkovej podstaty TČ športovej korupcie však **nepokrýva všetku korupciu** týkajúcu sa športu, napr. nepostihuje ovplyvňovanie výberu hráčov (najmä detí) do klubov, pretože výber, ktorému hráčovi bude umožnené trénovať a ktorému nie, nie je ovplyvňovaním priebehu alebo výsledku súťaže.

Literatúra

BUREŠ, R., LACHMANN M. Sport a korupce. In *Média, sport a jejich role v aktivním životním stylu*. UK FTVS Praha, 2008. ISBN 978-80-86317-65-6. Dostupné na: https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/sport_clanek_Korupce_ve_sportu.pdf [cit. 23. 5. 2016].

Článok na Idues.cz: *Policie obvinila trenéra Růžičku ze zpronevěry, hrozí mu až pět let*. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/policie-obvinila-trenera-ruzicku-ze-zpronevery-ftv-/domaci.aspx?c=A160127_114811_domaci_bur [cit. 23. 5. 2016].

Dôvodová správa k návrhu zákona o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na:

<http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=5693> [navštívené 12. 2. 2016].

MAREK, E., JERABEK, R., MAREK, G. *Korruption hat im Sport keinen Platz*. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2014. ISBN 978-3-214-01119-2.

Rozhodnutia a stanoviská súdov:

Zpráva trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR z 26. 1. 1988, publikovaná ako R 16/1988.

Uznesenie Nejvyššího soudu ČR vo veci 8 Tdo 396/2007 z 11. apríla 2007.

Uznesenie Nejvyššího soudu ČR vo veci 6 Tdo 1297/2007 z 29. novembra 2007.

TpR 2010, č. 5 (ČR).

Rozsudok Špecializovaného trestného súdu v Pezinku vo veci 1 T 3/2011 z 19. marca 2013.

Rozsudok Špecializovaného trestného súdu vo veci 4T/46/2015 z 18. novembra 2015.

Dotknuté právne predpisy:

Trestnoprávny dohovor o korupcii – oznámenie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR 375/2002 Z. z.

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník (v znení neskorších predpisov, ČR).

Zákon č. 440/2015 Z. z. o športe a doplnení niektorých zákonov.

Keywords: sport corruption, public interest, general interest

Summary

In connection with the crime of sport corruption, the article explores whether special provisions are needed or whether it is possible to subsume that negative phenomenon under the concept of procuring a thing of the general interest. Such qualification is much more easily justifiable in the Czech Republic in view of a wide interpretation of the concept of procuring a thing of the general interest *ex lege* as well as by case law. As a result, it is a generally accepted fact that the public interest includes some private interests as well. In the Czech Republic, however, the case law explicitly subsumes at least football under this concept because it has both quantitative and qualitative features as is evidenced by the analysis of the reasoning of a court decision. In Slovakia, an equivalent qualification is possible due to a similarly broad interpretation of the general interest in the decision-making activity of the Specialised Criminal Court. The general interest thus contains also some private interests, including interests in the sphere of sports. The merits of the crime of sport corruption does not cover all corruption related to sports, e.g. they do not include the process of influencing the selection of players (especially children) by clubs because the choice about which player will be allowed to train or which not cannot be considered as influencing the course or the result of the competition.

JUDr. Andrej Beleš
interný doktorand Katedry trestného práva,
kriminológie a kriminalistiky PraF UK
e-mail: andrej.beles@flaw.uniba.sk

Recenzent: doc. JUDr. Lucia Kurilovská, PhD.